

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

Eadem sed breuius repetuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

ros (bonos & reos) remunerat , & plectit ; sed nouem alios vsurpat , ad amplificandam Illustrrem legem (i. Christianam) vnde in regiones cœrulas (longinquas) se portexit . Bene illi precemur ; id enim fecisse cor eius pudore haudquaquam erubescet . Ad summam enasit virtutis absolutæ , humilis , quietis amans , procliuis ad veniam , in omnes misericors , & tantæ liberalitatis vt ab ea excludatur nemo . Mirabilia sunt legis nostræ effecta , & opera vt habet cœlum constanti pulchrô que ordine statas , velut scalæ vnus gradus , pluuiarum vices , ac temporum , sic probè in ea educati , omnes sunt perfecti viuentes virtute , defuncti læticia . Inest illustri legi hæc vis , & hoc meritum , quamdiu in iis qui eam profitentur , cum præceptis facta rectè consentiunt . Ysu Sacerdoti dignitates & titulos Chinzu &c. attribuit , vestem illi dedit purpuream (alij interpretantur violaceam) erat autem Ysu legis strenuus propagator , pacificus , gaudens benè omnibus facere , operarius diligens in omni virtute . Venit in Sinas ex Vamsceecim (nescitur quis locus sit) magnitudine animi , nominatissimas peruasit generationes ; scientias promouit in decem Prouinciis ; habitauit primum in Regia , postmodum etiam locum inter Regum inuenit monumenta . Supremum agebat armorum Præfectum in exercitu Sofan , domini Tuemyami , nomine Cozuy . Socium illi Rex Sozun attribuit , & contubernalem eiusdem tentorij militaris Ysum , sed viuendi formam Cozuy gratia minimè mutauit . Dentibus sibi & vnguibus valebat ; exercitui oculis , & auribus . Rem sibi haudquaquam faciebat , imò in alios quicquid haberet elargiebatur . Ecclesiæ Lingen vasarium obtulit pretiosum ; Ecclesiæ Cechi , tapetes ex auro contextos , & serico . Instaurauit vetustas aedes sacras ; fundauit Domum legis (dicendæ forsitan , aut populo tradendæ) eiusque porticus , atria , & cameras ornauit tanquam Phasianos , qui multiplici colore turmatim volant . Et in operibus beneficentiæ se exercuit , alios non minus quàm seipsum amando vt à Porta Illustri (hoc est Magisterio legis Christianæ) Ecclesiarum quatuor , quotannis cogebat Sacerdotes , ministrabatque illis ex intimo corde , suggerens iis magna veneratione quod erat iis in dies quinquaginta necessarium ad fouendam vitam , quotquot ad eum ventissent reficiebat famelicos ; vestiebat nudos , curam gerebat ægrotorum , sepulturam defunctis , & requiem satagebat Taso , (Bonzius antiquus largitionibus in pauperes insignis) magnam suis misericordiis assecutus est famam , sed eò minimè perueniunt quò viri huius Ysu misericordias vident pertigisse candidarum vestium illustres (Neophyti scilicet) quare congruum fuit , eius hoc in saxo statuere splendidum & durabile monumentum .

Resumo igitur & aio , carentem principio verum Deum , immobilem , purissimum , sempiternum , creando , rebus dedisse principium , nudasse terram , cœlum extulisse ; vnã ex personis (diuinis) factam generatione visibilem , in hominem corporatam , & solis instar orientis

Eadem sed breuius re-
peruntur.

exterminasse Tenebrosum (Dæmonem) & stabilisse ex omni parte altam profundam veritatem. Splendidum Regem, inter primos Regum iure primum, occasione hac sapienter vsum difficultates complanasse; exporrexisse se cœlum, terram extendisse. Potita imperio stirpe Tam, venisse pariter illustrem Christianorum legem, ædificatas Ecclesias, ipsūque pro nauī, viuīs & mortuis fuisse, auctam per eum faustitatem, conqueuissē orbem totum. Caorum imitatorum aui sui, templis nouis ponendis insitisse, pacisque palatiis, quæ resplenduerē latissimē, terræque medium impleuere (sic Sinas appellānt Sineses. Legis veræ lux se latē distendit. Eius capita riuulis, tranquillitate populos ornauit, & gaudio ab omni turbatione alieno. Hiuenzum Rex sapiens veram Recti viam prudenter tenuit, quas Ecclesiæ donauit tabulæ, erant aspectu mirabiles, in iis enim florebat literæ cœlestis ipsius scripturæ, & pretiosæ Regum fulgebant imagines, reuerēbantur illas proceres, laudabat populus, omnes læti spectabant. Regnans Sozun ipsemet (in Ecclesiam) venit. Videndum se præbuit sanctus Sol, & noctem aura prospera ferenauit, rediit in domum Regiam felicitas, euāuere miseriæ in perpetuum, & similitatibus sublati, terra nostra pacem obtinuit. Taizun obedientem sui virtus cœlo, & terræ æquauit. Vitam populo dedit, & secundo recessu iniuit. Odores mittebat (in Ecclesiam) meriti testes: magni erat animi atque munifici. Conuenere in eum Sol & Luna, (1. ab ortu, & occasu Reges ad tributum illi exsoluendum) Rex Chiensium à Septemtrione ad austrum imperans, prosperè agit in magna virtute. Maria quatuor eius armis turbantur, decem confinium millia; eius sapientia illustrantur. Splendet quasi facula in hominum interioribus, & videt omnia, sibi velut in speculo expressa. Orbem quaquauersum luce omnem perfundit, & nationibus omnibus barbarorum regulam dicat. O quanta & quam perfecta lex quæ se ad omnia porrigit; tentari equidem indere illi nomen, sed quo tres nomine appellem qui vnus sunt. Regia præstare opera penes Reges fuit; mihi subiecto hæc ea dicere. Quare hunc lapidem ad felicitatis summæ laudem, & memoriam erexi. Secundo anno Chiensium Regis, ex magna, & Imperatoria domo Tam, mense septimo autumnali, die septimo (dominico) fulgente sole statutum est hoc marmor; regente Ninsien illustres omnes Orientis (1. totam Sinarum Christianitatem) Liu Sicoyan Mandarinus, Ciaoylan munus tunc obiens, antea Sufuzaichium in Taicou, propria illud inscripsit manu.] Hactenus Sinesis character, & scriptura, præter quam marginibus eiusdem marmoris, incisæ videbantur lineæ ferè duodecim quas nec Patres legere potuerunt, nec Sinæ cuius esset character agnoscere, qui Romam propterea missus, compertus est esse antiquus Syriacus, & in hanc sententiam traductus [Adamus Presbyter, & Archiepiscopus, & summæ inter Sinas dignitatis, Patre Patrum Hanan Iesua vniuersali Patriarcha sedente, anno 1901. Græcorum

Græcorum. Dominus Idbuzad Presbyter, & Archiepiscopus Cumdami quæ regni est ciuitas, Mili filius (cui apud Deum pax) Belchh Presbyteri in vrbe Tahurstan, hanc tabulam posuit, in qua legitur descripta Redemptoris nostri administratio, & Patrum nostrorum prædicatio, qui post Reges Sinarum vixerunt] sequuntur aliorum Archipræfulum duorum nomina; vnus Archidiaconi; & Sacerdotum complurium, Syrorum, Æthiopum, & ex Prouinciis Ægypti variis. Discrimen verò Chronologum Syrorum, quod annis discrepat à Sinensi decem & trecentis, numerandi regula efficit non error. Sinarum annos à Christi ortu computamus; Syri cum Græcis à morte Alexandri, quæ Christum annis decem & trecentis præcessit; annus itaque mortui Alexandri tertius decimus in Christi primum cadens illam tollit trecentorum & decem intercapedinem annorum quam Syriacus inducit textus. Oportandum hic foret, possèmq; vrinam, in lucem eruere, cuius tam immensi potentia factum sit vt florentis Sinarum imperio Christianitatis, superstes vestigium nusquam relictum sit præter hoc tot sæculis seruum, & fortuitum marmor; totusque ille annorum centum quinquaginta religionis Christianæ flos, & splendor sic euauerit, vt nec liquidò satis coniciatur extitisse, nisi lapidis indicio. Et silet hic planè Sinarum Chronicon, fide alioqui, & diligentia celebre, nec in Regibus Sinarum quos censet tabula, vllam facit Christianismi suscepti mentionem. Scripserit sanè ex Sinis non nemo, illorum historias de omnibus agere, quæ inscriptio tabulæ repræsentat, sed certè clausis viderit oculis non item legerit, quod negant nostri potuisse legendo se deprehendere. Ac ne statui quidem potest citra vllam dubitationem, fueritne is qui tunc viguit Christianismi flos, à fœtore purus errorum Orientalium; & secta Nestorianorum quam in Cambalu sua Marcus Polus inuenit, an miserum quoddam extiterit cæterarum Ecclesiarum post ruinam & dissectionem analectum. Nec suspicionem eluit, probatæ doctrinæ inscriptio, cum nihil habeat de duabus in vnam personam naturis; solumque nominet Virginem, non vero etiam contra Nestorium, Dei Matrem; ac nisi quos nominat Syriaca scriptio Alexandria forent quàm Constantinopoli proprios, malè is quicumque fuerit audiret Hanan Iesua Patriarcha vniuersalis, quem in Ioanne honoris titulum, Gregorius Magnus tantoperè reprehendit, paulò ante quàm Sinis Olopuen Euangelium inferret. Sed detur quod licet coniecturis, vbi firmius aliquid non occurrit; sequamur nunc Patres in eandem Prouinciam Scensiensem, & annos simul duos 25. & 26. vna opera complectamur, quando implicatior inter se rerum nexus, non sinit illos inuicem seiungi. De statione nostrorum Pechinensi, dici iure potest quicquid alibi metebatur, fuisse illic satum, ob illum quem olim narraui immunerabilem vndique in aulam Magistratum concursum, qui nostrorum imbuti sermonibus Christianismum plurimj probabant, & admirabantur; interdum aliqui admittebant; in omnes ferè patrias, seu Prouincias reuerfi

2.
An. tab. hæc
sit certè ca-
tholic.

3.
Propagatio
fidei præci-
pue ex regia
Pechinensi.